

Aktualizovaná SWOT3 analýza včetně identifikace příčin a návrhů řešení

Výchozím podkladem byla SWOT3 analýza, která je součástí dokumentu MAP III v SO ORP Jihlava.

Výsledek revize analýzy pracovních skupin bude mít velký přínos pro další rozvoj regionálního školství.

Níže jsou uvedeny hlavní body závěrů, které vyplynuly na jednání pracovních skupin, na tematických setkáváních ředitelů a zástupců škol a z mapování území pro všechny školská zařízení (ZŠ, MŠ, ZUŠ a Dětský domov se školou).

Některé postřehy jsou shodné z předchozího období, protože jsou stále aktuální. SWOT3 analýza bude jednotná pro všechna témata, díky čemuž lépe znázorní školní klima v ORP Jihlava.

Aktualizovaná SWOT3 analýza se povinně zabývá třemi klíčovými tématy:

1. téma podpory moderních didaktických forem vedoucích k rozvoji klíčových kompetencí,
2. téma rozvoje potenciálu každého žáka, zejména žáků se sociálním a jiným znevýhodněním,
3. téma podpory pedagogických a didaktických kompetencí pracovníků ve vzdělávání a podpory managementu třídních kolektivů.

Silné stránky:

Materiální vybavení – dobré, materiálně technické vybavení škol, rekonstruované a modernizované budovy, mohou se objevovat výrazné odlišnosti – odvíjí se od možností a aktivity školy, zřizovatele.

Vzdělání pedagogů – v posledním období velmi proměnlivé – vysoké nároky na pedagogy, jejich další vzdělávání. Může vést k úbytku pedagogů.

Spolupráce – školy rády využívají spolupráci s ostatními subjekty v území.

Učitelé – vzdělávání pro rozvoj klíčových kompetencí, využívání AI.

Zájem učitelů o sdílení své praxe – napříč školami.

Slabé stránky:

Nepoměr poradenských pracovníků SPC, PPP vůči poptávce ze stran škol, dětí a rodičů.

Nejednotný systém školních poradenských pracovišť (rozdílné personální zajištění, různé úvazky, kompetence, málo koordinovaná podpora).

Chybí aktivity „wellbeingu“ podporující zdravou kulturu a klima ve školách, prevence syndromu vyhoření pedagogických i nepedagogických pracovníků.

Vysoký počet žáků ve třídách, hlavně ve velkých městských školách, nedostatek kmenových i odborných učeben, nedostatek prostoru pro ŠD - mohou se objevovat výrazné odlišnosti – odvíjí se od možností a aktivity školy, zřizovatele.

Nedostatečné kapacity při výuce mimořádně nadaných žáků.

Ze strany MŠMT nedostatečná komunikace s vedením škol (např. zavádění nových směrnic, realizace opatření, ...)

Rozdělení financí je striktně účelové a není tak možné reagovat na konkrétní potřeby škol.

Nezařazení sociálního pedagoga do pedagogických pracovníků a jeho ukotvení na školách.

Spolupráce s rodiči – důraz rodičů na práva, opomíjí však povinnosti; neochota jednat se školou – okamžité oslovování kontrolních orgánů, nadřízených orgánů.

Omezování nástrojů školy – možnosti, jak postihovat problematické chování, jak vést žáky i zákonné zástupce k plnění povinností. Velmi zdoluhavý proces řešení – i při spolupráci s dalšími institucemi (OSPOD).

Zvýšení bezpečnosti školy (materiální) – měkké cíle.

Vzdělávání cizinců, práce s žáky s podpůrnými opatřeními.

Doprava na akce (nevýhoda proti např. jihlavským školám).

Vysoká administrativní zátěž pedagogů, ředitelů.

Příležitosti:

IT připravenost k distanční výuce, možnost zapojení i u dlouhodobě nemocných, forma doučování i pro žáky v zahraničí.

Zajištění krizové intervence na školách – způsoby, jak zabezpečit akutní krizové situace ve školách (nejen u žáků, ale také u pedagogů), doplnění o pozice mediátor, supervizor...

Zajistit osvětu a vzdělávání zaměřené na nové typy sociálně patologických jevů u dětí, logopedii, zvyšující se ADHD úzkostné projevy a další aktuální celospolečenské dopady lockdownů - podpora sociální vyzrállosti a seberegulace dětí/žáků.

Rozšíření stávajících školních poradenských pracovišť o nové pozice (sociální pedagog, školní asistent, školní psycholog).

Pravidelné metodické vedení školních poradenských pracovišť, kazuistické skupiny.

Krizová intervence a mediace v kontaktu s rodiči a motivace rodičů a dětí.

Spolupráce s NNO v oblasti primární prevence rizikového chování (programy všeobecné, selektivní a indikované prevence) - je potřeba dobré koordinace.

Integrace prvků matematické a čtenářské gramotnosti, polytechnického vzdělávání, prostor pro integraci do všech činností - důraz na životní a sociální kompetence.

Spolupráce s rodiči – zapojení rodičů do chodu školy, společné aktivity (vánoční jarmark), osvětové besedy.

Práce na rozvoji resilience a seberegulace dětí a žáků.

Motivace ředitelů k využití finančních zdrojů OP JAK – Šablony pro financování aktivit jako je supervize.

Při naplněné kapacitě PPP či SVP možnost odkázat na NNO v oblasti selektivní či indikované prevence (diagnostika třídy + následná práce s kolektivem). Opakovaně se stává, že školy raději dlouho čekají na bezplatnou intervenci státních institucí než rychlou, ale placenou, a situace ve třídě se mezitím zhorší.

Změnit systém přerozdělování finančních prostředků pro školy.

Zajistit projektovou pomoc školám.

Zapojení odborníků z praxe do výuky.

Mezinárodní spolupráce v programu eTwinning.

Hrozby:

Kyberšikana – nové trendy sociopatologií, agrese a změny v chování v souvislosti s přerušáním výuky.

Úzkostné chování u dětí – změny v souvislosti s pandemií, se změnami ve společnosti (pandemie, pojetí rodiny, on-line prostor, sexuální identita).

Duševní zdraví žáků - nárůst negativních emocí ve společnosti, duševní nepohody ve školách.

Nízká úroveň finanční, digitální a čtenářské gramotnosti v rodinách.

Změna orientace koncepce výuky v oblasti digitálních gramotností v souvislosti s přechodem a přípravou dětí na průmysl 4.0.

Nedostatečné finanční prostředky na obnovu IT vybavení.

Zrušení odkladů žáků, zrušení přípravných tříd.

Žáci – intuitivní používání technologií již od útlého věku – přináší značná rizika – další oblast, které se školy musí věnovat v rámci prevence.

Zvyšující se citlivost dětí v oblasti témat jako je LGBT+, sexuální identita apod. - dětem dává pocit ohrožení a nejistoty, potřebu vymezovat se k odlišnostem. Stejně tak vzniká nárůst rasových předsudků, stereotypů, xenofobie atd.

Financování speciálních pedagogů, školních psychologů, sociálních pedagogů a asistentů pedagogů.

Velká administrativní zátěž pro pedagogy.

Financování nepedagogických pracovníků – přenesení ze státu na zřizovatele.

Aktualizace hlavních problémů k řešení, popis jejich příčin a návrh řešení

I. PODPORA MODERNÍCH DIDAKTICKÝCH FOREM VEDOUČÍCH K ROZVOJI KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ

- 1) Nedostatečné vybavení škol, nejisté financování pro obnovu vybavení škol.

Příčina: Nedostatek financí, vysoké finanční náklady na moderní výukové prostředky.

Řešení: Investice do výstavby a rekonstrukcí školních budov, zajištění dostatku kmenových i odborných učeben a prostoru pro školní družiny. Alternativní formy výuky (např. venkovní učebny, interaktivní panely). Vyhledávání dotačních programů a sponzorů.

II. ROZVOJ POTENCIÁLU KAŽDÉHO ŽÁKA, ZEJMÉNA ŽÁKŮ SE SOCIÁLNÍM A JINÝM ZNEVÝHODNĚNÍM

- 1) Nedostatek kapacit poradenských pracovníků SPC, PPP pro školská zařízení.

Příčina: Nedostatek odborných pracovníků.

Řešení: Zřízení mobilních poradenských týmů, které by mohly dojíždět přímo do škol. Podpořit rozvoj online poradenství pro snazší dostupnost. Zvýšení finanční podpory pro SPC a PPP ze strany státu.

- 2) Nejednotný systém školních poradenských pracovišť.

Příčina: Rozdílné personální zajištění, různé úvazky, kompetence, málo koordinovaná podpora.

Řešení: Vytvoření jednotného metodického rámce pro školní poradenská pracoviště, který by definoval minimální personální obsazení, kompetence a standardy poskytovaných služeb.

- Zajištění pravidelného vzdělávání a supervizí pro školní poradce. Zřízení koordinačního orgánu na krajské nebo celostátní úrovni pro efektivnější sdílení informací a metodické podpory.
- 3) Nedostatečné kapacity při výuce mimořádně nadaných žáků.
Příčina: Nedostatek financí a pedagogů
Řešení: Vytvoření specializovaných programů pro mimořádně nadané žáky, které by jim umožnily rozvíjet jejich potenciál. Zajištění individuálního přístupu a mentoringu. Podpora spolupráce s odborníky a institucemi zabývajícími se rozvojem nadání.
- 4) Tolerance odlišnosti žáků.
Příčina: Zvyšující se citlivost dětí, ohroženost, nejistota, stres.
Řešení: Rozvíjení inkluzivního prostředí škol a zajištění tomu odpovídajícího rozsahu personálních zdrojů (sociální pedagog) a prostoru. Spolupráce s rodiči žáků s SVP. Pravidelná komunikace a spolupráce s rodiči, zapojování rodičů do tvorby IVP a PLPP.
- 5) Zrušení odkladů žáků, zrušení přípravných tříd.
Příčina: Změna metodiky
Řešení: Obnovení přípravných tříd pro děti, které to potřebují. Zajištění adekvátních podpůrných opatření v rámci běžné výuky – nutná přítomnost a pomoc asistenta pedagoga.
- 6) Nedostatek odborníků pro logopedickou prevenci.
Příčina: Nedostatek financí a nedostatečná systémová podpora.
Řešení: Vzdělávání pedagogů MŠ v oblasti logopedické prevence. Pedagogové by měli být proškoleni v rozpoznávání prvních příznaků logopedických vad a měli by být schopni s dětmi provádět jednoduchá logopedická cvičení a hry. Vytvoření srozumitelných materiálů pro rodiče o vývoji řeči u dětí a o důležitosti včasné logopedické intervence. Pořádání besed a workshopů pro rodiče.

III. PODPORA PEDAGOGICKÝCH A DIDAKTICKÝCH KOMPETENCÍ PRACOVNÍKŮ VE VZDĚLÁVÁNÍ A PODPORY MANAGEMENTU TŘÍDNÍCH KOLEKTIVŮ

- 1) Wellbeing žáků a pedagogů.
Příčina: Přetíženost pedagogů i žáků, chybějící systematická podpora
Řešení: Do škol zavést programy s tematikou wellbeing žáků i pedagogů. Aktivita pro prevenci syndromu vyhoření, workshopy zaměřené na zvládání stresu a relaxační techniky.
- 2) Problémové chování žáků.
Příčina: Nedostatek efektivních nástrojů pro řešení problémového chování žáků.
Řešení: Revidovat stávající legislativu a metodické pokyny tak, aby školy měly k dispozici efektivní nástroje pro řešení problémového chování žáků. Zajistit pro pedagogy školení v oblasti zvládání problémového chování a komunikace s náročnými žáky a rodiči.
- 3) Spolupráce rodičů se školou.
Příčina: Nedůvěra, důraz rodičů na práva, opomíjí však povinnosti; neochota jednat se školou – okamžité oslovování kontrolních orgánů, nadřízených orgánů.
Řešení: Vytvoření programů pro posilování spolupráce mezi školou a rodiči. Pořádání informativních schůzek, workshopů a setkání. Zvýšení informovanosti rodičů o jejich právech i povinnostech. Podpora komunikace mezi školou a rodiči. Posílení legislativy při potírání záškoláctví.
- 4) Nedostatečná spolupráce subjektů podílejících se na vzdělávání.
Příčina: Přetíženost, časová tíseň.
Řešení: Zřízení online platformy nebo pravidelných setkání, kde by se mohli zástupci škol, zřizovatelů (obcí, krajů), pedagogicko-psychologických poraden, SPC, OSPOD, neziskových organizací a dalších subjektů podílejících se na vzdělávání setkávat a diskutovat o aktuálních tématech a problémech. Organizování seminářů, konferencí a workshopů pro sdílení zkušeností a osvědčených postupů.
- 5) Nedostatečná komunikace ze strany MŠMT.

Příčina: Chybí způsoby a možnosti komunikace, chybí aktivní spolupráce mezi oběma stranami, podceňování zpětné vazby ze strany škol.

Řešení: Zlepšení komunikaci mezi MŠMT a školami. Zřízení efektivních komunikačních kanálů pro sdílení informací a zpětnou vazbu. Zajišťování pravidelných informování o změnách v legislativě a metodických pokynech. Pořádání setkání a konferencí pro ředitele škol a pedagogy.

- 6) Nedostatečná spolupráce školských zařízení s dalšími institucemi.

Příčina: Nedostatek odborných pracovníků.

Řešení: Zefektivnit spolupráci mezi školami a dalšími institucemi (např. OSPOD). Zjednodušit administrativní postupy a urychlit proces řešení problémů. Vytvořit jasné komunikační protokoly a mechanismy pro sdílení informací.

- 7) Systém financování škol

Příčina: Nízký rozpočet pro MŠMT, řízeno politickým zaměřením v daném volebním období.

Řešení: Změna systému financování škol tak, aby byl flexibilnější a umožňoval školám reagovat na jejich specifické potřeby.

- 8) Velká administrativní zátěž pro pedagogy a jejich přetížení.

Příčina: Chybějící systematická podpora.

Řešení: Zjednodušení administrativních postupů a snížení byrokratické zátěž pedagogů.

Využívání moderních technologií pro správu dokumentů a komunikaci. Zajištění administrativní podpory pro pedagogy.